

Magyar Helsinki Bizottság

Viviane Reding asszony,
az Európai Bizottság alelnöke, a jogérvényesülésért, az alapvető jogokért és az uniós polgárságért felelős biztos
részére
BE-1049 Brüsszel
Belgium

Tisztelt Reding Alelnök Asszony!

Alulírott civil szervezetek vezetői azért írunk Önnek, hogy felhívjuk a figyelmét azokra a súlyos problémákra, amelyek Magyarország Alaptörvényének tervezett negyedik módosításával kapcsolatban merülnek fel. E problémák veszélyeztetik az Európai Unióról szóló Szerződés 2. cikkelyében foglalt alapvető uniós értékeknek, különösen a jogállamiság elvének és az emberi jogok tiszteletének a teljes és megfelelő érvényre juttatását. Meggyőződésünk, hogy a tervezett módosítások legtöbbje sérti a tagállamok közös értékeit, így az Európai Unió szempontjából nagy jelentőséggel bírnak. Ezért **tisztelettel kérjük Önt, hogy minden rendelkezésére álló eszközt használjon fel annak elérése érdekében, hogy a kormányzó többség felülvizsgálja azokat a tervezett módosításokat, amelyek nincsenek összhangban Magyarországnak az Európai Unióról szóló Szerződésből fakadó kötelezettségeivel.**

2013. február 8-án az Országgyűlésben kétharmados többséggel rendelkező kormányzó koalíció tagjai módosító javaslatot nyújtottak be Magyarország 2012. január 1-je óta hatályos Alaptörvényéhez.¹ A tervezett módosítás parlamenti vitája jelenleg is folyamatban van. Mivel Magyarország Alaptörvényének módosításához a képviselők kétharmadának szavazata szükséges, a jelenlegi politikai körülmények között az Alaptörvénynek az alábbiakban bemutatandó módosítását a kormányzó pártszövetség az ellenzék egyetértése és bármilyen nyilvános vita vagy egyeztetés nélkül fogadhatja el, mivel a javaslatot egyéni képviselői indítványként nyújtották be, és ilyen esetben a vonatkozó szabályok szerint nincs szükség a módosítások társadalmi vitájára sem.

A tervezett módosítások aláásnák a jogállamiságot Magyarországon azáltal, hogy

1. folytatják azt a gyakorlatot, hogy az Alaptörvényben rögzítik azokat a szabályokat, amelyeket az Alkotmánybíróság (AB) korábban alkotmányellenesnek talált,
2. az Alaptörvénybe iktatnak olyan szabályokat, amelyek sértik a nemzetközi sztenderdeket,
3. tovább gyengítik az AB-nak az Országgyűlés fölött gyakorolt kontrollját.

¹ <http://www.parlament.hu/irom39/09929/09929.pdf>

Meggyőződésünk, hogy az ilyen alkotmányozás aláassa az Alaptörvény stabilitását és kikényszeríthetőségét, és súlyosan lerontja az emberi jogok védelmi szintjét. E lépések, kiegészülve azzal, hogy olyan szabályok kerülnek az Alaptörvénybe, amelyek nem illeszkednek annak rendelkezéseihez, azt eredményezik, hogy az Alaptörvény nem fog alkotmánynak minősülni az alapvető alkotmányos követelmények fényében.

Az alábbiakban tárgyalt tervezett módosítások motivációjáról szólva meg kell említeni a kormányzó többségnek azt az állandó gyakorlatát, hogy a számára kedvezőtlen döntései miatt „megtorlásul” korlátozza az AB hatásköreit. Legutóbb az AB eltörölte az Alaptörvény Átmeneti Rendelkezéseinek többségét, mondván, hogy azok nem átmenetiek, eltörölte a kötelező választói regisztrációt előíró szabályokat és további újonnan bevezetett választási eljárási szabályokat, továbbá szintén eltörölte a hajléktalanságot kriminalizáló, valamint a család fogalmát szűkítő szabályokat. A tervezett módosítások alapján nyilvánvaló, hogy az Alaptörvény ismételt módosítását kifejezetten az AB ezen korábbi döntései váltották ki, és így annak célja nem más, mint hogy kizárja a jövőbeli alkotmányossági vizsgálatot az újraszabályozott kérdésekben. A módosító javaslat hivatalos indoklása szerint az Átmeneti Rendelkezések egyes korábbi szabályainak átemelése az Alaptörvénybe pusztán technikai jellegű lépés. Csakhogy nem hagyható figyelmen kívül az, hogy az érintett átmeneti rendelkezések jelentős része (mint a legfőbb ügyész és az Országos Bírósági Hivatal elnökének az ügyáthelyezési joga, vagy az egyházak állami elismerésének módja) súlyos kritikákat váltott ki, például a Velencei Bizottság részéről. Ilyen körülmények között e módosítások korántsem minősülnek technikainak.

Az Alaptörvény tervezett módosításai közül az alábbiak adnak okot aggodalomra:

1. A tervezett módosítás **megtiltaná, hogy az AB az Alaptörvény értelmezése során hivatkozzon az Alaptörvény hatályaba lépése előtt meghozott döntéseire és azok indoklására.** Ez ellentétes az AB újabb gyakorlatával, megszakítja a folyamatosságot az alkotmányosság elmúlt két évtizedével, továbbá az alkotmányos szttenderdek és a jogvédelem szintjének csökkenéséhez vezethet.
2. A módosítás **csak az Alaptörvényben rögzített jogalkotási eljárási szabályokkal összefüggésben tenné lehetővé az AB számára a tervezett alaptörvény-módosítások alkotmányosságának formális vizsgálatát,** ami nemcsak a 45/2012. (XII. 29.) AB határozattal ellentétes, hanem azt is lehetővé tenné, hogy az Alaptörvényt a mindenkori kormánytöbbség az éppen aktuális politikai igényei szerint módosítsa.
3. Az Alaptörvény a Velencei Bizottság ide vonatkozó aggályainak ellenére rögzítené azt is, hogy **az AB hatáskörének eredetileg átmeneti jellegű korlátozása a költségvetést érintő ügyekben végleges lesz.**
4. A tervezett módosítás **megteremtené az alkotmányi alapját annak, hogy az Országos Bírósági Hivatal elnöke gyakorolhassa az ügyáthelyezés jogát,** amit a törvényes bíróhoz való jog sérelme miatt a Velencei Bizottság súlyos kritikával illetett. Az Alaptörvény nem tartalmazná az ügyáthelyezés átmeneti jellegét sem.
5. Annak ellenére, hogy a Velencei Bizottság kifejezetten hangsúlyozta, hogy **a legfőbb ügyésznek az Átmeneti Rendelkezésekben rögzített ügyáthelyezési jogát** el kell

törölni, és annak ellenére, hogy a 166/2011. (XII. 20.) AB határozatban az AB alkotmányellenesnek és az Emberi Jogok Európai Egyezményével ellentétesnek találta a jogot, a tervezett módosítás az Alaptörvénybe helyezné azt.

6. Válaszul a 43/2012. (XII. 20.) AB határozatra, amely eltörölte a család fogalmát szűkítően értelmező szabályt, **az Alaptörvény szigorúan a házasságra és a szülő-gyermek kapcsolatra szűkítené le a család fogalmát**, így maga az Alaptörvény diszkriminálná a különböző együttélési formákat.
7. Válaszul az 1/2013. (I. 7.) AB határozatra, amely eltörölte **a kereskedelmi médiában folytatott politikai kampány tilalmát**, a tervezett módosítás megteremtené az alaptörvényi alapját ennek a tilalomnak, ami nemcsak azokkal a sztenderdekkel ellentétes, amelyeket az AB meghatározott, hanem az Emberi Jogok Európai Egyezményében garantált véleménynyilvánítási szabadságot is sérti.
8. A tervezett módosítás **felhatalmazná az Országgyűlést és a helyi önkormányzatokat arra, hogy kriminalizálják a hajléktalanságot**, holott a 38/2012. (XI. 14.) AB határozat szerint sérti az emberi méltóságot a hajléktalan emberek büntetése miatt, hogy az utcán kényszerülnek élni.
9. Az Átmeneti Rendelkezők korábbi szabályainak az Alaptörvénybe való átültetésével a tervezett módosítás fenntartaná az állam és az egyház elválasztása elvének sérelmét. Azzal, hogy **az egyházak elismeréséről az Országgyűlés dönthet**, a felekezetek közötti diszkrimináció is folytatódna. Következésképpen a módosítás nyilvánvalóan szembemegy a Velencei Bizottság javaslataival.
10. A tervezett módosítás **megszüntetné a felsőoktatási intézmények pénzügyi autonómiáját**.
11. A tervezett módosítás megteremtené **az alaptörvényi alapját** a „hallgatói szerződéseknek”, vagyis **azon szerződéseknek, amelyek azt követelnék a hallgatóktól, hogy a tanulmányaik állami finanszírozásáért cserébe a diplomájuk megszerzése után meghatározott ideig Magyarországon dolgozzanak**. Ez aránytalanul korlátozza a diákoknak a foglalkozásuk szabad megválasztásához való jogát, és sérti a munkavállalók szabad mozgásának európai uniós elvét.

A jelen levelünkhöz csatolt mellékletben a tervezett módosítások leginkább problematikus elemeit részletesebben is ismertetjük, továbbá bemutatjuk azok kontextusát és hátterét is, ami segíthet a kormányzó pártszövetség által tervezett módosítások értékelésében.

Szintén mellékletben találja a Magyarország Alaptörvénye tervezett negyedik módosításának nem hivatalos angol fordítását.

Tisztelt Reding Alelnök Asszony!

Reméljük, hogy a fenti és a mellékletben csatolt információkat hasznosnak fogja találni mindazoknak a magyarországi fejleményeknek az értékelése során, amelyek ellentétesek az Európai Unió alapvető értékeivel és elveivel, mind pedig azon, az Ön által helyesnek tartott lépések megtétele során, amelyek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy Magyarország teljesítse az Európai Unióval szembeni kötelezettségeit.

Budapest, 2013. február 26.

Tisztelettel, az aláírók nevében:

Kádár András
társelnök
Magyar Helsinki Bizottság

Tóth Gábor Attila
elnök
Társaság a Szabadságjogokért

Majtényi László
elnök
Eötvös Károly Intézet